

Empatia w dialogu

Autor: Jakub Niewiński

Istotne kwestie poruszane na lekcji/podczas warsztatu:

kształtowanie świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z uprzedzeń i dyskryminacji, współczesne kwestie społeczne, nauczanie o prawach człowieka, uchodźcy i migracja

Kontekst

Rozmowa na temat migrantów, imigrantów i uchodźców jest w obecnej sytuacji bardzo trudna. Z jednej strony jesteśmy świadkami cierpienia ludzi uciekających przez wojnę w poszukiwaniu schronienia dla siebie i swoich dzieci, z drugiej strony istnieje lęk przed Innymi. Często obawy te związane są ze stereotypowym postrzeganiem uchodźców na przykład jako terrorystów. W polskich mediach brakuje uczciwej debaty na temat sytuacji uchodźców. Na wiele sposobów niektórzy ludzie i instytucje szerzą mowę nienawiści. Dla przykładu, pojawiają się metafory związane z wojną (inwazja, ekspansja), które w rezultacie stygmatyzują tę grupę. Często politycy zadają pytanie, czy należy przyjmować uchodźców, zamiast pytać, w jaki sposób możemy integrować ich w społecznościach lokalnych. Pomimo niewielkiej poprawy, nadal istnieje wiele barier utrudniających lub wręcz uniemożliwiających cudzoziemcom znalezienie pracy.

Podczas lekcji uczniowie powinni poświęcić czas na refleksję na temat mowy nienawiści w Europie, nacjonalizmu i radykalnych ruchów, które szerzą nienawiść względem innych. Istotnym elementem lekcji będzie nacisk na inkluzję społeczną. Zachęcamy uczniów/młodych ludzi do pracy samodzielnie oraz w niewielkich grupach przy użyciu ćwiczeń opartych na symulacji związanych z „efektem widza”. Podczas tego ćwiczenia nauczyciel tworzy atmosferę sprzyjającą dyskusji, aby możliwe było dzielenie się różnymi poglądami.

Kluczowe pytanie:

Co ja mogę zrobić dzisiaj, by nikogo nie dyskryminować?

Główne cele ćwiczeń:

- uwrażliwienie młodych ludzi na problemy dyskryminacji grup mniejszościowych i podejmowanie działań pobudzających mających na celu zapobieganie dyskryminacji,
- zwrócenie uwagi na zagrożenia związane z mową nienawiści, ksenofobią i rasizmem,
- zainteresowanie uczniów zagadnieniami praw człowieka i próba zrozumienia potrzeby ochrony praw każdej osoby,
- kształtowanie postaw otwartości wobec kolegów o różnych poglądach na życie.

Metody nauczania: analiza materiałów źródłowych, burza mózgów.

Formy pracy: indywidualna i w małych grupach.

Środki dydaktyczne i materiały:

projektor multimedialny, komputer, wydruk przemówienia Breivika, kolorowe markery/pisaki, arkusze papieru

Psychogeografia: ćwiczenia przeprowadzane będą w okręgu i kilku mniejszych grupach. Takie zaaranżowanie przestrzeni daje jednoznaczny przekaz, że mamy jednakowy status i pomaga zwrócić uwagę na relacje interpersonalne.

Plan zajęć dla bloku dwugodzinnego (90 minut: 2 x 45 minut)

Przed zajęciami uczniowie powinni obejrzeć film "Utøya: July 22" - a 2018 Norwegian drama" w reżyserii Erika Poppe (scenariusz Anna Bache-Wiig i Rajendram Eliassen), a następnie o tym porozmawiać. To bardzo dobry punkt wyjścia do kolejnych ćwiczeń. Uczniowie otrzymują pytania, które pomogą im przygotować się do dyskusji na temat filmu:

- a) co się wydarzyło?
- b) jak zachowywali się ludzie?
- c) przytocz słowa/zdania, które wydały Ci się istotne
- d) kto jest odpowiedzialny za to przestępstwo/tę tragedię?
- e) jak chronić jednostki w społeczeństwie?
- f) jak zapobiegać zbrodniom przeciwko ludzkości?
- g) kim jest „ofiara”, „sprawca”, „wiz”?

Struktura lekcji/warsztatów

- I. Wprowadzenie do warsztatów: cele i oczekiwania uczestników.
- II. Poznajemy się za pomocą ćwiczenia „papierowa tożsamość”.
- III. Ćwiczenia oparte na przemówieniu Breivika w sądzie.
- IV. Symulacja dotycząca „efektu widza”.
- V. „Papierowa tożsamość” – ćwiczenie podnoszące świadomość, część 2.
- VI. Podsumowanie warsztatów/zajęć.

II. "Papierowa tożsamość" – ćwiczenie podnoszące świadomość, część 1.

Usiądź ze swoimi uczniami w kręgu i rozdaj im czyste kartki papieru, aby zapisali na nich swoje imiona lub ksywki, jakimi chcieliby żeby ich nazywali inni uczniowie w klasie; ponadto, uczniowie powinni zapisać na kartkach trzy rzeczy, które najbardziej lubią robić; następnie uczniowie po kolei przedstawiają swoje zapiski, odcytując swoje imiona/ksywki i trzy rzeczy, które lubią robić; po odczytaniu każdego ulubionego zajęcia następuje chwila przerwy, podczas której pozostali uczniowie, którzy również lubią to robić, wstają; dzieje się tak dopóki wszyscy uczniowie nie odczytają swoich zapisków; po ukończeniu tego zadania poproś uczniów, by zgnetli zapisane przez siebie kartki papieru, a następnie, by je wygładzili, przywrócili do poprzedniego stanu; po zakończeniu ćwiczenia porozmawiaj z uczniami o tym, co czuli podczas zgnetania kartek i potem podczas próby przywrócenia ich do poprzedniej formy.

Komentarz do ćwiczenia: pomimo wysiłku włożonego w przywrócenie kartek do poprzedniego stanu, zagięcia, brudne ślady pozostały, nawet upływający czas nie jest w stanie ich wyprostować, usunąć; to samo dzieje się z każdym człowiekiem, który doświadcza w swoim życiu dyskryminacji – różne formy przemocy, takie jak bicie, wyzwiska, ośmieszanie, rozpowszechnianie plotek lub formy pośrednie takie jak stygmatyzowanie, izolowanie, wykluczanie ze społeczności, nakłanianie innych do zachowań agresywnych, dokuczanie mogą spotkać każdego, bez względu na ich wygląd, płeć, sprawność, kondycję, zdrowie; często trudno nam zaakceptować odmiennosc, różnorodność; symbolicznie nasze różne imiona i zainteresowania, nasza tożsamość, zostały zmiażdżone, zgniecione, zniszczone, zdeformowane; na koniec lekcji/warsztatów zapytaj uczniów, jak czuli się podczas niszczenia i deformowania samych siebie, swoich imion, tożsamości.

III. Przemówienia Breivika

Podziel uczniów na cztery niewielkie grupy (ok. 5 osób). Poproś ich, by wysłuchali dwóch części przemówienia Breivika w sądzie i zapisali te zdania/słowa, które są przykładami mowy nienawiści i przejawami dyskryminacji. Poproś uczniów, by spróbowali opisać rodzaj dyskryminacji.

<https://www.youtube.com/watch?v=VVaVfyXbsbo>

Mowa końcowa Andersa Behringa Breivika, część 1.

6:57 “eksperyment wielokulturowy w Norwegii”

7:43 “konserwatywne pozarządowe organizacje kulturowe i młodzieżowe nie otrzymywały żadnego wsparcia”

19:20 “problemem jest to, że wyznajemy dziś w Norwegii ideały, które są dla Norwegii szkodliwe, które w przyszłości wyrządzą nam ogromną krzywdę”

10:48 “idealnie byłoby uprawiać seks z tak dużą liczbą nieznajomych, jak to tylko możliwe”

11:00 “skupiamy się na rozwiązywaniu rodziny nuklearnej – ze wszystkimi problemami, jakie ze sobą niesie”

11:44 “teraz przejdę do zaniedbywania naszego obowiązku względem naszych rodzin i naszego narodu”

11:57 “kobiety powinny zacząć rodzić dzieci w wieku 20 lat”

<https://www.youtube.com/watch?v=9bvH1ZOG45o>

Mowa końcowa Andersa Behringa Breivika, część 3.

2:23 “z ogromną pomocą norweskich środków masowego przekazu, pozwalamy białoruskiemu azylantowi, prawdopodobnie pochodzenia tatarskiego, Alexandrowi Igaravitsj Rybakowi, reprezentować Norwegię na międzynarodowych finałach. To jest w porządku pozwolić osobie ubiegającej się o azyl nas reprezentować, by pokazać, że jesteśmy tolerancyjni. Ale, co dzieje się dalej? Kilka lat później, kolejna osoba ubiegająca się o azyl, Nyambura Mwangi z Kenii, wygrywa melodię na swoim bongo. Rosyjskim komentatorom Eurowizji trudno było wyjaśnić: co wyprawia Norwegia, dlaczego wysyłają azylanta jako swojego przedstawiciela nie raz, a dwa razy w tak krótkim czasie? Czy w Norwegii brakuje Norwegów czy cierpią na problem ze swoją tożsamością kulturową? (...) Jest to silna prowokacja względem wszystkich Norwegów, którzy są przeciwni multikulturalizmowi. Co jest nie tak z marksistami i liberałami? Odpowiedź jest prosta: wielu Norwegów – i mam tu na myśli tych marksistów i liberałów – cierpią na urojenia kulturowe, problemy z tożsamością i wymagają leczenia. Lek na tę chorobę nazywa się: więcej nacjonalizmu” (...)

ONZ wspiera dekonstrukcję krajów Europejskich ponieważ jest zdominowana przez marksistów i liberałów, co nie sprzyja uczeniu się i rozwijaniu kreatywności.

Po wysłuchaniu przemówienia Breivika, każda grupa pracuje nad wybranymi zdaniami/słowami i przypisuje do nich rodzaj dyskryminacji. Ostatecznie proponują konkretne działania, jakie można podjąć by zwalczać taką formę dyskryminacji. Przedstawiciel każdej grupy przedstawia na jej forum rezultaty pracy grupowej.

IV. Ćwiczenie „efekt widza”

Jedna osoba w każdej grupie klęka, a pozostali członkowie grupy stoją w odległości ok. 2-3 metrów od niej. Ćwiczenie składa się z czterech części. W pierwszej części „stojący” wycinają otwór w kartce papieru i obserwują klęczącą osobę przez ten otwór. Patrzą przez ten otwór jednym okiem w takie sposób, by reszta kartki zasłaniała ich twarze. Potem następuje moment rozmowy na temat uczuć, jakie budzi bycie widzem. Druga część polega na obserwowaniu klęczącej osoby bez kartki papieru, twarzą w twarz. W części trzeciej uczestnicy podchodzą bliżej klęczącej osoby i kładą jej ręce na ramionach i nadal ją obserwują. Podczas trzech pierwszych etapów ćwiczenia uczestnicy nie rozmawiają ze sobą, mogą jedynie obserwować klęczącą osobę, a po każdym etapie uczestnicy rozmawiają o swoich uczuciach, wrażeniach i doświadczeniach. W części czwartej uczestnicy podchodzą do klęczącej osoby (wszyscy razem albo po kolei) i wykonują dowolne działanie. Dzięki temu ćwiczeniu uczestnicy warsztatów odkryją różne strategie akulturacji, które mogą być wykorzystywane do integracji migrantów i mniejszości.

V. "Papierowa tożsamość" – ćwiczenie podnoszące świadomość, część 2.

Zakończenie ćwiczenia przeprowadzonego na początku lekcji powinno wzmocnić uczestników – w tym celu wszystkie kartki z „tożsamościami” uczestników będą teraz przekazywane z rąk do rąk, po kolei wśród osób siedzących w kręgu; zadaniem uczniów jest dopisanie na odwrocie tych kartek pozytywnych komentarzy na temat jej autora; w ten sposób wszyscy uczestnicy otrzymają pozytywne podsumowanie ich osobowości w oczach innych uczniów – symbolicznie, każdy młody człowiek odzyska w ten sposób swoją godność.

VI. Ewaluacja zajęć

Uczestnicy ponownie siadają we wspólnym kręgu i każdy z nich podsumowuje ćwiczenie poprzez dokończenie jednego ze zdań:

- Nauczyłem się/odkryłem, że...
- Zaskoczyło mnie... / Zastanawiam się...

lub poprzez wykorzystanie innej metody „dialogu dynamicznego”.

Stojąc w kręgu uczniowie wskazują, które aspekty warsztatów były dla nich wartościowe. Każdy może rozpocząć dyskusję – robiąc krok do przodu (wychodząc ze wspólnego kręgu) i wypowiadając się w odpowiedzi na to, co powiedziała osoba zapytana przez prowadzącego. Pozostali uczniowie pokazują, że zgadzają się z tą wypowiedzią przesuając się w stronę osoby, która ją wygłosiła lub że się nie zgadzają, odsuwając się od niej. Kolejne osoby wysuwają się z kręgu by wyrazić swoje opinie (niekoniecznie w związku z tym, o co było pytanie), a reszta grupy przesuwa się, przybliżając się do tych, z którymi się zgadzają. Jeśli ktoś nie zgadza się z żadnym z zaproponowanych stanowisk, może w każdej chwili odsunąć się od grupy, zając wolne miejsce i wyrazić swoją własną opinię. W tym przypadku pozostali uczestnicy okazują swoje poparcie przez przyłączenie się do takiej osoby. Powiedz uczestnikom, że zaletą, a wręcz wymogiem tej metody jest możliwość zmiany zdania. Uczestnicy mogą wyrażać swoją

opinię i zająć miejsce po jednej ze stron, a po chwili zmienić zdanie, powiedzieć coś przeciwnego i stanąć po drugiej stronie.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Treść tego materiału nie odzwierciedla oficjalnej opinii Unii Europejskiej.
Odpowiedzialność za informacje i poglądy wyrażone w filmie spoczywa wyłącznie na autorze (autorach).